

Конспекти занять із навчання української мови і розвитку мовлення

дітей середнього дошкільного віку

КВІТЕНЬ

I ТИЖДЕНЬ

Тема: *ВОДНИЙ ТРАНСПОРТ*

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довілля. Формувати розуміння вживання узагальнювального поняття *водний транспорт*. Продовжувати вчити дітей зіставляти предмети та співвідносити слова за змістом.

Ключові слова: вантаж, водний, капітан, корабель, морський, моряки, пасажери, порт, транспорт.

Іменники: баржа, вантаж, капітан, корабель, моряки, пароплав, парусник, пасажери, порт, теплохід, транспорт, човен.

Дієслова: вантажити – вивантажити, відпливти, плавати, причалити, спускати (трап), стояти (на рейді), ходити (по морю).

Прикметники: вантажний, морський, пасажирський, річковий, швидкісний, швидкохідний.

- ✓ Учити утворювати дієслова за допомогою префікса *пере-*: *перейти, пересісти, перепливти, перевантажити, перенести*.
- ✓ Учити дітей утворювати нові слова – різні частини мови – від іменника і дієслова: *пара* і *плавати* – *пароплав*, *тепло* і *хід* – *теплохід*.
- ✓ Учити дітей складати речення з порівняльними зворотами, що починаються словами *неначе, ніби*: “*Пароплав такий великий, неначе (ніби) будинок*”. “*Баржа така велика, ніби (неначе) вантажівка*”.
- ✓ Вправляти дітей у складанні оповідання, додаючи елементи опису, та вчити урізноманітнювати дії персонажів.
- ✓ Учити самостійно, залежно від ситуації, влучно застосовувати формули мовленнєвого етикету.
- ✓ У рухливій грі “Човен” учити співвідносити слова і рухи.
- ✓ Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти. У нас сьогодні на гостинах знову Розумничка.

(П.В. – Доброго ранку, Наталіє Іванівно.

– Доброго ранку, Розумничко).

– Розумничка сьогодні дуже весела, вам цікаво чому? Запитайте, будь ласка.

(П.В. – Розумничко, чому ти така весела?

– Розумничко, поділись із нами своєю радістю.

– Розумничко, нам цікаво дізнатись про твою радість).

– Розумничці дуже сподобалось, як склали речення Оксанка, Кирилко, Любочка, і вона із задоволенням вам розкаже. Вона така рада і весела тому, що повертається її тато з відрядження, ось його фото.

– Діти роздивляються фото чоловіка в морській формі.

(П.В. – А що це в нього за форма?

– А чому на голові такий кашкет?).

– Тато нашої Розумнички – **моряк, капітан**, і він працює на великому морському кораблі. Бажаєте більше дізнатися про це?

(П.В. – Так, дуже, еге ж, нам дуже цікаво).

2 частина. **ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

На дошку виставляються малюнки порту та морського і річкового транспорту.

– Діти, послухайте вірш В. Орлова “У порту”.

Слово “тиша” не для *порту*,
День і ніч працює порт.
Вивантажує щось з борту
І вантажить щось на борт.
– Майна! Віра! – порт гуркоче.
Тут з усіх кінців землі
Бачу я щодня й щоночі
Поруч різні кораблі.

– Які нові, незнайомі слова ви почули у віршику?

(П.В. – **Порт, вивантажувати, майна, віра**).

– Молодці, ви дуже уважні дітки, каже Розумничка. Подивіться, на картині намальований порт – це місце, де стоять кораблі, це їхній дім.

● Діти повторюють нові слова разом, індивідуально.

– Подивімося тепер, які кораблі в **порту**.

Сутулий, горбатий, на силу багатий:
Сто коней не повезе,
Скільки він на собі понесе.

– Це, діти, корабель. Він який розміром?

(П.В. – **Корабель** дуже великий).

– Правильно, такі кораблі **ходять** по морю, тому він називається **морський корабель**. Як він називається, Тетяно?

(П.В. – Це великий **морський корабель**).

– У порту він стоїть на рейді, і щоб людям зручно було зійти на землю, з корабля **спускають трап**. Повторіть, Оленко, Кирилку, Оксанко.

● Інші діти повторюють пошепки і запам'ятовують.

– Скажіть, а хто керує **морським кораблем**?

(П.В. – Капітан).

– Правильно, Розумничка нагадала нам, що її тато капітан, і всі люди, що плавають морем, океаном, називаються **моряки**.

То опустить, то підніме,   зупиняються, присідають і встають)
Славних діточок везе.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Розумничка пропонує нам пограти в *гру “Придумай нове слово”*, а щоб було легше, вам допоможе маленький префікс *пере-*, який треба поставити попереду слова, наприклад: *перейти* з човна на корабель.

• Далі вихователь дає дітям слова: *сісти, пливти, вантажити, нести*, а діти утворюють нові слова з префіксом *пере-* і складають з ними словосполучення.

(П.В. – *Пересісти* в човен.

– *Перепливти* річку.

– *Перевантажити* вантаж на баржу.

– *Перенести* валізу).

– Молодці, сьогодні добре працюють Вікторія, Сашко, Люба. У нас ще є одне завдання. Треба з двох маленьких слів утворити одне велике, наприклад:

тепло + ходити = теплохід.

• Діти за аналогією утворюють слово *пароплав*. Розумничка оцінює відповіді дітей.

– А зараз ми знову будемо вчитися складати речення, було вже багато слів-помічників, а сьогодні нам будуть допомагати слова *неначе, ніби*, ці слова допомагають порівняти.

Наприклад: *“Пароплав такий великий, неначе будинок.*

“Пароплав такий великий, ніби будинок”.

• Діти за аналогією утворюють інші речення.

(П.В. – Баржа така велика, *неначе (ніби)* вантажівка).

– Молодці, ви правильно склали речення.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви сьогодні так багато дізналися про *водний транспорт*, і тому ми з Розумничкою пропонуємо вам скласти оповідання, в якому треба сказати, хто ним користується. Наприклад:

“Це баржа, вона велика, довга. На ній плавають капітан і моряки. На баржу можна вантажити і вивантажувати різні вантажі. Баржа причалює до берега, і з неї перекидають трап, щоб сходили люди. Баржа ходить як по морю, так і по річці”.

Далі діти за аналогією і за допомогою вихователя складають оповідання про інший водний транспорт.

– Молодці, заняття вже наближається до кінця, але в нас ще є час, щоб пограти в *рухливу гру “Човен”*.

Діти ходять по колу і промовляють слова:

Не ягня, не кінь, не поні.

Стоїть смирно на припоні.

Біля берега живе,

Відв'яжіть – і попливе.

КВІТЕНЬ

II ТИЖДЕНЬ

Тема: *ПОВІТРЯНИЙ ТРАНСПОРТ*

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Формувати розуміння вживання узагальнювального поняття *повітряний транспорт*. Продовжувати учить дітей зіставляти предмети та співвідносити слова за змістом.

Ключові слова: аеродром, літати, льотчик, пілот, повітряний, сідати, транспорт, швидкий.

Іменники: аеродром, аеропорт, ґвинт, гелікоптер, двигун, кабіна, кермо, крила, лайнер, літак, мотор, пілот, транспорт, хвіст, шасі.

Дієслова: злітати, змінювати (курс), літати, пілотувати, реве (двигун), сідати.

Прикметники: гучний, потужний, сріблястий (літак), швидкий, шумливий.

Прислівники: високо, дійсно.

- ✓ Учити узгоджувати числівники з іменниками (*три літаки, один літак*) та правильно вживати порядкові числівники (*перший гелікоптер, другий літак*).
- ✓ Учити утворювати форму майбутнього часу: *буду літати на літаку*.
- ✓ Уводити в активний словник дітей формули мовленнєвого етикету: *привертання уваги “Будьте люб’язні”, подяки “Дякую Вам”*.
- ✓ Продовжувати знайомити дітей з українським фразеологічними зворотами *“рота роззявити”, “гав не лови”*.
- ✓ Продовжувати вчити складати розповідь за декількома сюжетними картинками, спонукати дітей до самостійної розповіді.
- ✓ У рухливій грі “Літаки” учить співвідносити слова з рухами.
- ✓ Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. **КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Діти заходять до “Світлиці” вітаються з вихователем і Розумничкою та сідають на стільчики.

– Діти, я скажу вам по секрету, що Розумничка дуже любить похвалитися, подивіться, вона і сьогодні принесла чиєсь фото. Вам цікаво? І мені. Хто хоче попросити в неї? Молодці, але пригадаймо, як треба звернутися.

(**П.В.** – Розумничко, покажи, будь ласка).

– Діти, спробуйте по-іншому звернутися до неї:

“Розумничко, **будь така люб’язна**”.

(**П.В.** – Розумничко, *будь така люб’язна*, покажи нам фото).

– Розумничка каже, що покаже із задоволенням. Що треба сказати у відповідь?

(**П.В.** – *Дякуємо*, Розумничко).

– Кого ви бачите на фото?

(П.В. – Це чоловік, ми вже бачили таке фото, це моряк).

– Ні, придивіться уважно, і колір форми не такий, і кашкет, і відзнаки. Ви можете запитати про це в Розумнички.

● Діти роздивляються фото і потім запитують.

(П.В. – Розумничко, скажи, будь ласка, хто це?)

– Розумничка каже, що це її дядя, він *льотчик*, діти переплутали форму моряка і льотчика. А ви хочете більше дізнатися про *літаки*?

(П.В. – Так, еге ж, хочемо).

2 частина. **ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.** **НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

– Пригадаймо з вами, де стоять кораблі.

(П.В. – Кораблі стоять у порту).

– Правильно. Діти, а хто знає, де стоять *літаки*?

(П.В. – Я не знаю.

– Я забула.

– Я не можу згадати).

– *Літаки* теж знаходяться тільки на *аеродромі*. Це місце, де вони *злітають*, *сідають*, а якщо треба взяти ще й пасажирів, то таке місце називається *аеропорт*.

На дошці стоїть картина, на якій зображено аеропорт, та малюнки літака, гелікоптера.

● Діти повторюють нові слова разом, індивідуально та запам'ятовують.

– Зараз я прочитаю загадку, а ви скажете, що в нас сіло на аеродромі.

Не птах він, є крила і хвіст.

Пробігся – і всіх нас до неба поніс.

Не голка, а хмару зустрічну прошив

І нитку сріблясту позаду лишив.

(П.В. – Це *літак*. На *аеродромі* сів *літак*).

– Правильно, а якщо це великий літак, то кажуть *лайнер*.

● Діти повторюють.

– Діти, які ще слова ви почули, які відносяться до слова *літак*?

(П.В. – Це лайнер, аеродром, злітають).

– Правильно, молодці, уважно слухали. Сучасною мовою можна сказати, що в *лайнера* є *двигун* (це *мотор*, тільки набагато потужніший). Сашко, що є в *лайнера*?

(П.В. – У великого *лайнера* є *потужний двигун*).

– Подивімось знову на малюнок. У літака також є *кабіна*, *кермо*, *шасі*, *хвіст*.

● Вихователь коротенько дає пояснення нових слів, діти промовляють їх уголос та пошепки і запам'ятовують.

– Правильно, Розумничка каже, що вам дуже цікаво і ви добре запам'ятовуєте нові слова.

– Нагадайте, хто керує *літаком*?

(П.В. – Літаком керує льотчик).

– Правильно, а можна ще сказати *пілот*.

● Діти запам'ятовують нове слово.

– А зараз будьте уважні. Я складу речення, а ви скажіть, з яких слів воно складено: “*Пілоти пілотують лайнер*”.

(П.В. – Це речення складено із нових слів).

● Діти повторюють його.

– А ще пілоти вміють на літаку не тільки *злітати – летіти – сідати*, а ще *змінювати курс*, тобто літак летить в одному напрямку, а потім – в іншому. Повтори, Світланко.

(П.В. – Літак злітає – летить – сідає і змінює курс).

– Правильно, молодець! Діти, в аеропорт прилітає ще одна машина, послухайте загадку.

Він літає, наче птиця, він дзижчить, наче оса.

І в повітрі він повисне, як велика бджола.

(П.В. – Це вертоліт).

– Так, можна казати *вертоліт, гвинтокрил*, але правильно *гелікоптер*.

● Діти повторюють нове слово.

– Діти, якщо літак має потужний мотор, то гелікоптер іще має потужний *гвинт*, який допомагає йому злітати відразу з місця.

● Діти складають речення.

(П.В. – *Гелікоптер* має потужний *гвинт*.

– *Гвинт* допомагає зразу злітати *гелікоптеру*).

– Правильно, сьогодні добре працюють Іванко, Сашко, Петрик, мабуть, хочуть стати пілотами. Так, хлопчики?

(П.В. – Так, а то як же).

– Двигуни в літаків дуже *потужні*, і тому вони *ревуть*, дуже *шумливі* і *гучні*.

● Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– А який ще літак, подумайте?

(П.В. – Літак дуже швидкий.

– Літак сріблястий).

– Правильно, які гарні слова пригадали Софійка, Наталочка. Діти, усі згодні з ними?

(П.В. – Так, аякже).

– А ми з Розумничкою ще хочемо додати: “*Літаки дійсно швидкі і літають дуже високо*”. Повтори, Кирилку, це речення.

(П.В. – Літаки дійсно швидкі і літають дуже високо).

– Юрчику, які нові слова ти почув у цьому реченні?

(П.В. – *Дійсно, високо*).

– Молодець. Діти, в аеропорту все вражає. Так, літак швидко злітає та йде на посадку, і тому треба бути дуже уважними, про це в народі кажуть: **“Не лови гав”**. А коли гелікоптер стрімко піднімається вгору, то від подиву можна **“рота роззявити”**, так теж кажуть у народі, коли дуже щось здивувало.

● Діти повторюють українські фразеологічні звороти та запам’ятовують їх.

– Скажіть, як одним словом можна назвати *літаки*, *гелікоптери*?

(П.В. – **Повітряний транспорт**).

– Розумничка дивується, скільки багато нових слів діти сьогодні запам’ятали, уже втомились, то відпочиньмо трохи.

Проводиться **рухлива хвилинка “Літак”**.

Я залізні крила маю, В небі високо літаю, І мотор у мене є, Що життя мені дає.	(Діти рухаються, витягнувши руки в боки, роблять колові рухи перед груддю руками зі стиснутими кулаками)
---	--

3 частина. **ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Відпочили, а тепер знову стаємо до роботи.

– Розумничка пропонує нам пограти в *гру “Веселий рахівник”*. Я буду виставляти різну кількість *повітряного транспорту*, а ви рахувати.

(П.В. – **Один літак, два літаки, п’ять літаків**).

– А тепер порахуйте, що за чим стоїть.

(П.В. – **Перший гелікоптер, другий, третій, четвертий, п’ятий**).

– Молодці, Розумничці сподобалось, як рахували Максим, Павлик, Денис.

– Діти, помріймо, що б ви хотіли зробити на літаку?

(П.В. – **Я б полетів на літаку до бабусі.**

– Я, коли виросту, буду літати на літаку.

– А я завтра полечу на літаку на гостини до сестри).

– Добре, ви правильно склали речення.

4 частина. **ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Діти, Розумничка нам хоче показати ще декілька фото, а ми з вами будемо складати по них розповіді.

● Вихователь навідними питаннями спонукає дітей до складання самостійних розповідей, а потім разом з Розумничкою оцінює їх.

– Молодці, гарні вийшли розповіді. Пограймо тепер у **рухливу гру “Літаки”**. Ми з вами льотчики і кажемо такі слова:

Ми сідаємо в літаки,
Полетимо на небо.
Іграшки за нами вслід:
– Хочемо також в політ.

Далі за сигналом вихователя діти рухаються як літаки.

КВІТЕНЬ

ІІІ ТИЖДЕНЬ

Тема: *ПРОФЕСІЇ*

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювального поняття *професії*. Продовжувати вчити дітей співвідносити слова за смислом, пояснювати їх.

Ключові слова: майбутній, навчати, необхідний, праця (людей), професії, робота.

Іменники: артист, вихователь (з образотворчої діяльності), вихователь (з українського мовлення), вчитель, інструктор (з фізичної культури), (музичний) керівник, піаніст, праця, професія, робота, тренер, художник.

Дієслова: знайомити, навчити, працювати, розвивати, учити.

Прикметники: відомий, майбутній, необхідний, потрібний.

Прислівники: власне, дуже, саме.

- ✓ Учити дітей утворювати нові іменники, що позначають професію людини (чи діяльність), від іменників (*пошта – поштар, меблі – мебляр*), від дієслів (*лікувати – лікар, виховувати – вихователь*) тощо.
- ✓ Учити складати складнопідрядні речення зі сполучником мети **для того щоб:** *“Для того щоб мати професію, треба багато вчитись”*.
- ✓ Продовжувати вчити культурі мовленнєвого спілкування, влучно застосовувати формули мовленнєвого етикету.
- ✓ Учити складати розповідь за декількома картинками, активізувати дієслівну лексику: *вихователь читає, розповідає, грає, навчає*.
- ✓ У рухливій грі “Спи, хазяйко” учити співвідносити слова й рухи.
- ✓ Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. **КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Доброго ранку, діти. Привітайтеся також і з Розумничкою, вона любить приходити до вас на заняття, їй подобається, як ви працюєте. Ось і сьогодні ви будете добре працювати і відразу запам’ятаєте нові слова.

(**П.В.** – Доброго ранку, Розумничко.

– Привіт, Розумничко).

– Скажіть, будь ласка, ви пам’ятаєте, про що ми розмовляли на минулому занятті?

(**П.В.** – Так, пам’ятаємо.

– Ми розмовляли про дядю-льотчика Розумнички).

– А хто тато в неї?

(**П.В.** – Тато Розумнички – капітан).

– Молодці. Правильно, ми розмовляли про льотчиків і моряків.

2 частина. **ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

– Скажіть, як одним словом назвати ці роботи?
(П.В. – Так і буде – робота).

– Послухайте, будь ласка, віршик, і в ньому знайдете нове, але потрібне нам слово-відповідь на моє запитання.

Професії

У багатьох людей руки вмілі,
Ось виходять *професії* милі.
Професіям треба навчатися – це так.
А робіт багато, вибирай на смак!

Н. Котіў

– Діти, яке нове слово ви почули у віршику?
(П.В. – Професія, професії).

– **Професія** – це та робота або праця, якою займається доросла людина і якій вона **навчилась**.

● Діти разом та індивідуально закріплюють нові слова: **праця, професія**.

– У нашому садочку з вами **працює** багато дорослих людей, і кожний має свою професію. Подивімось на ці малюнки і скажімо, як називається праця або професії цих людей.

(П.В. – Це професія вихователя (або праця вихователя).
– Це професія кухаря.
– Це професія помічника вихователя.
– Це професія лікаря).

– Правильно, Розумничці подобається, як сьогодні працюють Максимко, Петрик, Соня.

– Подивіться на малюнок-фото і скажіть, як називається ця професія?
(П.В. – Це Ольга Павлівна, вона вчить нас малювати).

– Так, але правильно сказати, що Ольга Павлівна **вихователь з образотворчої діяльності**.

● Діти закріплюють назву професії.

– Оксанко, склади речення про цю працю.
Вихователь допомагає дітям складати речення.

(П.В. – *Вихователь з образотворчої діяльності вчить нас малювати будинки, людей, машини*).

– Правильно, Оксанка склала велике речення. Ми з Розумничкою ще додамо, що вихователь ще **навчає** по-різному малювати та **знайомить** з різними малюнками.

● Діти повторюють голосно і пошепки нові слова та запам'ятовують.

– Все це дуже потрібно, тому що в дорослому житті є така професія – художник. Що роблять **художники**?

(П.В. – *Художники малюють картини*).

– Ось і Ольга Павлівна мріє, що хтось із вас буде в *майбутньому відомим художником*. Сергійку, ким ти будеш?

(П.В. – Я хочу бути художником).

– Згодна, тому що Сергійко дуже любить малювати.

● Далі за такою схемою вихователь разом з дітьми розбирають такі пари словосполучень:

Учитель української мови – учитель у школі;

інструктор з фізичної культури – тренер у спортивній школі;

музичний керівник – артист театру, піаніст.

– **Інструктор з фізичної культури власне тренер**, який фізично **розвиває** дітей.

● Діти за аналогією складають речення про інші професії зі словом **власне**. Кількість професій і знайомство з ними вихователь вибирає сам залежно від рівня розвитку дітей.

– Діти, скажіть, чи можна обійтись без професії **лікаря, кухаря, вчителя**?

(П.В. – Ні, не можна).

– Правильно. Запам'ятайте, що всі **професії дуже потрібні і необхідні**.

Повторіть, Юлю, Даринко.

● Діти повторюють голосно, а інші діти разом з ними пошепки.

– Молодці, відпочиньмо трохи і згадаймо піаністів.

Проводиться **рухлива хвилинка “Піаніст”**.

Ми всі любимо фортепіано (Руки перед грудьми, кисті рук опущені,

І заграємо старанно,

А з-під пальців ллються звуки: *співають і пританцьовують*)

Ля-ля-ля, ля, ля, ля.

3 частина. **ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Розумничка пропонує пограти в **гру “Нове слово”**. Я вам буду називати слово, а ви мені – професію. Наприклад: *Лікує хто? Лікар*.

– **Виховує** дітей... (П.В. – **вихователь**).

– **Учить** дітей... (П.В. – **учитель**).

– **Водить** машину... (П.В. – **водій**).

– Працює на **пошті**... (П.В. – **поштар**).

– **Меблі** робить... (П.В. – **мебляр**).

– Працює у **лісі**... (П.В. – **лісник**).

– Молодці, дуже добре впорались із завданням. А тепер спробуйте самостійно скласти речення, яке повинно починатися зі слів **для того щоб**.

Якщо в дітей не виходить, вихователь наводить приклад:

“Для того щоб мати професію, треба багато вчитись”.

“Для того щоб працювати кухарем, треба вміти кувхарити”.

Вихователь і Розумничка оцінюють відповіді дітей.

4 частина. **ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Зараз ви, діти, будете складати свої розповіді за декількома картинками, і при цьому треба добирати як можна більше слів-дій. Послухайте, яку розповідь склала Розумничка.

“На картині *намальований* вихователь. Вихователь *працює* в дитячому садку. Він *читає* дітям оповідання, *розповідає* казки, *грає* в різні ігри, *навчає розмовляти українською мовою*”.

Потім вихователь з Розумничкою оцінюють розповіді дітей.

– Молодці, діти, правильні гарні розповіді ми почули від Євгена і Тетянки.

– Наше заняття закінчується, і тому прийшов час пограти в **рухливу гру “Спи, хазяйко”**.

Діти стоять у колі, посередині дитина присіла із заплющеними очима, діти ходять по колу і промовляють слова.

Спи, хазяйко, без турботи,
Всю вже зроблено роботу.
Кури буряки порвали,
Гуси сорочки попрали.
А коток усіх корів на оборі подоїв,
Масло збив, вершки зібрав,
І кудись з ними пропав!

Латиська народна пісня

Усі розбігаються, а дитина, яка сиділа посередині, ловить їх. Якщо когось впіймає, то гра починається знову.

ЗАПИТАННЯ до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

- ✓ Діти, які відкриття ви зробили для себе?
- ✓ Перед ким би ви хотіли похвалитися своїми успіхами?
- ✓ Щоб хотіли повторити?
- ✓ Які нові слова запам'ятали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і Розумничкою.

Тривалість заняття – 23-25 хвилин.

Нотатки:

КВІТЕНЬ

IV ТИЖДЕНЬ

Тема: *ПРОФЕСІЇ*

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювальних понять *професії, праця*. Продовжувати вчити дітей співвідносити слова за смислом, пояснюючи їх.

Ключові слова: бізнесмен, висококваліфікований, досвідчений, комік, працювати, професії.

Іменники: бібліотекар, бізнесмен, інженер, перукар, професія, швачка.

Дієслова: видавати (книжки), керувати, перешивати, підшивати, працювати, програмувати, шити.

Прикметники: висококваліфікований, досвідчений, талановитий.

- ✓ Вправляти у вживанні іменників-назв людей за фахом або характерною ознакою, утворюваних різним способом: *будівельник, художник, перукар, швачка, футболіст, піаніст, програміст* тощо.
- ✓ Учити утворювати назви людей за фахом жіночого роду від іменників чоловічого роду: *касир – касирка, лікар – лікарка, перукар – перукарка, співак – співачка, продавець – продавчиня*.
- ✓ Продовжувати збагачувати словник дітей українськими прислів'ями: **“Хочеш їсти калачі – не сиди на печі”**, учити дітей розуміти це прислів'я і доречно використовувати.
- ✓ Продовжувати вчити дітей складати розповіді за серією сюжетних картинок, зосереджуючи увагу на культурі мовленнєвого спілкування.
- ✓ У народній українській рухливій грі “Дід Макар” учити співвідносити слова і рухи.
- ✓ Сприяти розвитку оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. **КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Доброго ранку, діти.

Далі діти вітаються з вихователем і Розумничкою.

(**П.В.** – Доброго здоров'я, Наталіє Іванівно.

– Доброго дня, Розумничко.

– Привіт, Розумничко).

– Діти, подивіться, Розумничка щось нам принесла, спитайте її про це.

(**П.В.** – Розумничко, що ти нам принесла?

– Розумничко, що ти тримаєш у руках?).

– Сьогодні Розумничка принесла подарунок, який вам дарують діти старшої групи. Вони восени вже йдуть до школи і хотіли на згадку про себе подарувати цей альбом. Які слова треба тут сказати?

(**П.В.** – Дякуємо, Розумничко.

- Дякуємо дітям старшої групи.
- Ми раді, що отримали в подарунок альбом).
- Мені цікаво, а що ж там, а вам?
- (П.В. – Дуже цікаво.
- Так, цікаво).
- Запитайте про це в Розумнички.
- (П.В. – Розумничко, будь люб'язна, про що альбом?
- Розумничко, будь ласка, скажи, про кого альбом?).
- Розумничка каже, що в альбомі не тільки фото дітей старшої групи, а й фото їхніх батьків, що найцікавіше – ці фото зібрали за професіями батьків.

2 частина. **ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

- Відкриймо з вами першу сторінку.
  - Він – художник від природи,
Почуття краси і вроди.
Задля цього зробить все:
Підстриже і підфарбує,
Робить зачіски, перуки.
Золоті у нього руки.
- Наталочко, це професія...
(П.В. – Це парикмахер).
- Діти, якою мовою сказала Наталочка?
(П.В. – Вона сказала російською мовою).
- Правильно, а українською мовою буде **перукар**.
- Діти повторюють і запам'ятовують.
- Що робить **перукар**? Хто був уважний, пригадайте віршик.
(П.В. – Робить зачіски).
- Правильно сказати: перукар **підстригає, фарбує волосся, робить зачіски**.
- Діти повторюють нові слова голосно, пошепки, індивідуально і разом.
- Діти, якщо гарна зачіска, то її зробив **досвідчений, талановитий перукар**.
Повторіть ці слова, Микито, Настю, Кириле.
- Діти повторюють, запам'ятовують.
- Подивімось на наступну фотографію.
  - Хто одержу шиє всім,
І дорослим, і малим,
Дружить з голкою й тканиною,
Строчить швейною машиною?
- Настуню, це професія...
(П.В. – Це портниха).
- Так, але українською мовою це **швачка**, від слова *шити*.
- Діти повторюють нові слова і запам'ятовують.

– Що робить *швачка*?

(П.В. – Швачка *шиє*).

– Правильно, вона *шиє* одяг, *підшиває*, *перешиває* одяг.

– Діти, які ще нові слова ви почули в моєму мовленні?

(П.В. – Швачка *шиє*, *підшиває*, *перешиває* одяг).

– Вам подобається, коли у вас гарний одяг?

(П.В. – Так).

– І такий гарний одяг робить **висококваліфікована швачка**.

● Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

Далі діти за аналогією знайомляться з професіями **інженера, програміста, бізнесмена, бібліотекаря**.

Кількість професій і знайомство з ними вихователь визначає сам залежно від рівня розвитку дітей.

– Діти, так про що цей альбом?

(П.В. – Цей альбом про **професії** батьків).

– Ми вже з вами казали, що **професій** дуже багато, вони всі потрібні, необхідні, і буде погано, якщо не буде якоїсь **професії**. Людям будь-якої **професії** треба добре **працювати**. У народі є дуже влучне прислів'я **“Хочеш їсти калачі – не сиди на печі”**.

● Далі діти розказують Розумничці, як вони розуміють це прислів'я.

– Ми з Розумничкою пропонуємо вам трохи відпочити.

Проводиться **рухлива хвилинка**.

Діти стоять у колі і промовляють слова:

– Тесляре, тесляре, збудуй мені хижку

(Діти піднімають руки вгору,

В зеленім садочку, в квітучім затишку,

присідають,

– Муляре, муляре, змуруй піч рівненько,

Щоб взимку в хаті було всім тепленько.

– Столяре, столяре, справ двері, віконця,

руки ставлять у боки

Двері від дороги, а вікна від сонця.

і повертаються,

– Ковалю, ковалю, зроби мені ключик,

беруться за руки

і роблять замаху

І сильні завіси, й замочок блискучий.

уперед, назад)

М. Підгірянкa

3 частина. **ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Відпочили? Продовжуймо далі роботу. Зараз ми пограємо в **гру**, яка називається **“Назви професію”**. Я буду показувати вам якийсь предмет, а ви – чітко називати **професію**.

Вихователь показує будівельну казку.

(П.В. – Це **професія будівельника**).

Вихователь показує палітру, фарби.

(П.В. – Це **професія художника**).

! За аналогією діти називають інші професії: *швачка, продавець, перукар, футболіст, піаніст* тощо.

Під час вимовляння слова-професії вихователь звертає увагу на закінчення.

– Молодці, Розумничка каже, що добре працювали Миколка, Оля, Оксанка.

– Діти, ви знаєте, що в тата і мами може бути спільна професія, назвімо правильно їх.

Виставляються малюнки лікаря й лікарки.

(П.В. – Це *лікар*, це *лікарка*).

Далі виставляються малюнки за іншими професіями.

(П.В. – Це *касир* – це *касирка*.

– Це *перукар* – це *перукарка*.

– Це *співак* – це *співачка*.

– Це *продавець* – це *продавчиня*).

Якщо потрібно, у деяких випадках вихователь допомагає, а потім з Розумничкою оцінює відповіді.

– Молодці, ми з Розумничкою задоволені.

4 частина. **ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

– Ви так багато вже знаєте про різні професії, що легко складете невелику розповідь за цією серією малюнків. А спочатку послухаємо Розумничку.

Вихователь виставляє на дошку серію сюжетних картинок за однією професією, які з'єднуються стрілками.

Одного разу хлопчик подивився в дзеркало. Мама сказала, що в нього відросло волосся. Треба йти до перукарні, щоб поправити зачіску. Хлопчик сів у крісло, на плечі йому поклали білу велику серветку. Перукар узяв ножиці і став підстригати волосся. Хлопчику дуже сподобалось нова зачіска, він посміхнувся і сказав: “Дякую”.

! Вихователь допомагає дітям правильно складати речення, слідкує за вимовою, закінченням слів, а також за співвідношенням слів за смислом.

– Які гарні розповіді вийшли в Соні, Сергійка, Сашка, Тамари. Розумничка дуже задоволена. А ось Петрик, Романчик відволікалися і були неуважні, і в них не вийшли гарні розповіді.

– Заняття закінчується, але в нас ще є час пограти в **українську народну рухливу гру “Дід Макар”**.

Одну дитину обирають дідусем Макаром, який повинен дізнатися, що будуть робити діти. Вони загадують якусь роботу: *шити, грати, варити їсти тощо*. Потім звертаються до дідуся:

– Доброго дня, дідусю Макаре!

– Добрий день, милі діти.

– Де були, що робили?

– На городі (або на кухні).

І показують, що вони робили. Коли дідусь угадає, всі тікають, а він їх ловить. Кого спіймає, той стає дідусем.

